

GEVRAAGDE NOTITIE : TOEKOMST RADEN EN BELANGENGROEPEN IN ZUIDOOST

Korte voorgeschiedenis

Op initiatief van Urwin Vyent (portefeuillehouder Zorg en Welzijn) vond op 5 april jl. een eerste overleg plaats tussen Urwin Vyent, Sylvia Kneefel (senior beleidsadviseur Zorg en welzijn), Piet Wester (voorzitter OAR), Caroll Sastro (voorzitter PGOZ) en Anne Stijkel (voorzitter Wmo-Adviesraad). De Sportraad en de Jeugdraad werden niet in dit overleg betrokken, omdat met deze raden minder overlap verondersteld werd. Doel van het gesprek was in de eerste plaats om een **efficiencyslag** te maken, door zo goed mogelijk met elkaar samen te werken/af te stemmen als raden/belangengroepen onderling, en als DB danwel met ambtelijk apparaat en/of stadsdeelraad met de afzonderlijke raden/belangengroepen.

Tijdens dit gesprek werden eerst de afzonderlijke doelstellingen van de raden naast elkaar gezet, alsook de relatie van elke raad met stadsdeelbestuur of deelraad:

- De OAR, de oudste raad - een vereniging - bestaat sinds 1987, met als doel om de belangen van ouderen te behartigen, o.a. door gevraagd en ongevraagd advies te geven aan de stadsdeelraad over alle onderwerpen die welvaart en welzijn van ouderen aangaan, en het houden van themadagen (o.a. over vervoer, eenzaamheid). Zelfstandig wonen en functioneren staat daarbij centraal, alsook het bijdragen aan 'civil society'. Zorg van de OAR is dat sinds de invoering van de Wmo ouderen niet meer als aparte doelgroep worden aangemerkt, en daardoor uit het zicht dreigen te raken. De OAR hecht belang aan regelmatig overleg met de wethouder.
- Het PGOZ is opgericht in 2003 met als doel om de belangen te behartigen van mensen met een beperking en chronisch zieken, opdat zij volwaardig kunnen deelnemen aan alle aspecten van het maatschappelijk leven. Het PGOZ prefereert daarbij een inclusief beleid boven een apart doelgroepenbeleid. Dat betekent dat beleid steeds wordt getoetst op mogelijkheden en gevolgen voor de genoemde doelgroepen waarna het waar nodig wordt bijgesteld of specifiek beleid wordt ontwikkeld. Regelmatig vinden schouwen plaats en worden adviezen over bouwplannen gegeven. Die worden helaas niet altijd opgevolgd, zelfs niet in een gloednieuw Bijlmerparktheater.
- De Wmo-Adviesraad bestaat in Zuidoost sinds 2008 als officiële Adviesraad voor het DB, omdat de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo; sinds 1 januari 2007 van kracht) vereist dat de gemeente burgers en instellingen die te maken hebben met maatschappelijke ondersteuning moet betrekken bij het maken van beleid rondom Wmo-zaken. De Wmo zorgt ervoor dat iedereen kan meedoen aan de maatschappij en zelfstandig kan blijven wonen. In de Wmo zijn de Wet voorzieningen gehandicapten (WVG), de Welzijnswet en het onderdeel huishoudelijke verzorging uit de AWBZ samengebracht. De Wmo-Adviesraad in Zuidoost kent zowel een brede afspiegeling van gebruikers als van de 'civil society'. De leden hebben zitting zonder last of ruggespraak; van hun wordt gevraagd om Wmo-breed, deelbelangen overstijgend, te kunnen adviseren.

Vervolgens werd een gezamenlijke doelstelling geformuleerd: **zoveel mogelijk participeren**. Na een korte verkenning van de huidige wijze van samenwerking en de eventuele overlap werd afgesproken om op 3 mei a.s. in dezelfde samenstelling een vervolgbespreking te hebben. Gevraagd werd aan de Wmo-Adviesraad om een voorzet te doen over 'hoe nu verder'.

Overwegingen Wmo-Adviesraad inzake toekomstige samenwerking en afstemming

Tijdens de Wmo-Adviesraadvergadering op 11 april jl. is dit punt uitvoerig besproken. Daarbij is gefocust op inhoudelijke overwegingen. Drie denkrichtingen worden nader uitgewerkt.

1 Omslag van verzorgingsstaat naar participatieve samenleving vraagt om actief investeren in samenspraak ('meespraak') en in samendoen met de samenleving

De filosofie van de Wmo draait - anders dan voorheen in de verzorgingsstaat - om participatie: aan iedereen in de samenleving wordt de mogelijkheid geboden om mee te doen (met speciale aandacht voor mensen met een beperking, jeugd, en openbare geestelijke gezondheidszorg). Tegelijkertijd wordt ook meer en meer op iedereen een beroep gedaan om mee te doen. Daarmee wordt de grens tussen 'je moet mee kunnen doen' en 'je moet meedoen' vager. Invulling geven aan het begrip 'Civil Society' vereist dan ook wederzijdse betrokkenheid, van DB, gemeente en stadsdeelraad enerzijds, en bewoners en gebruikers anderzijds. Dat is per definitie tweerichtingsverkeer, in gelijkwaardigheid. Dan is elke groep die zichzelf al georganiseerd heeft rondom een thema mooi 'meegenomen'. Het maakt het relatief makkelijk voor het DB om met georganiseerde groepen in gesprek te gaan, en samen lijnen uit te zetten voor participatiebeleid, en voor een betekenisvolle participatieve praktijk. 'Wel gehoord, niet geluisterd' moet tot het verleden gaan behoren. De Wmo-Adviesraad ziet eigentijdse kansen voor 'social deals' met (belangen)groepen uit de samenleving: 'als jullie dit, dan wij dat'.

2 Raden actief bevragen met heldere vragen en heldere afbakeningen

De Wmo-Adviesraad wordt geacht deelbelangen overstijgend te adviseren aan het DB. Tegelijkertijd is het cruciaal dat deelbelangen goed vertolkt blijven worden door belangengroepen als de OAR of PGOZ. Clientenraden van instellingen (gezondheidscentra, zorginstellingen, buurthuizen), wijkraden, natuurverenigingen etc. vertolken ook deelbelangen. Belangengroepen zijn stevig en fijnmazig geworteld in de samenleving. Hun zichtbaarheid is groot. Hun actiebereidheid ook. Actie voeren is van alle tijden. Hun inbreng kan gezien worden als 'broodnodige participatie op een presenteerblaadje'. Voor de (relatief onzichtbare) Wmo-Adviesraad zijn deze meer deelbelangengeoriënteerde groeperingen aanvullend aan en broodnodige voeding voor de Wmo-Adviesraad en voor Wmo-beleid. De Wmo-Adviesraad adviseert het DB om juist ter versterking van de participatie dergelijke (deel)belangengroepen te blijven herkennen en erkennen. Dan is het wel belangrijk dat het DB met duidelijke adviesvragen komt, en per vraag nagaat welke raad of belangengroep daartoe het meest geëigend is. Daarbij heeft de Wmo-Adviesraad als uitgangspunt dat de thema's die betrekking hebben op deelbelangen ook zoveel mogelijk bij de betreffende (deel)belangengroepen worden (blijven) geagendeerd, en dat de Wmo-Adviesraad zich in haar activiteiten beperkt tot deelbelangoverstijgende zaken. Dat verhoogt de efficiëntie op alle niveaus. Het is uiteraard wel belangrijk dat de raden over en weer op de hoogte zijn van elkaars activiteiten en adviezen. In de Wmo-Adviesraad komt die kennis als 'vanzelf' samen, door haar brede samenstelling, maar de actieve terugkoppeling van haar adviezen aan OAR en PGOZ kan in de toekomst nog meer versterkt. Het DB kan voor de agendering van haar vragen dit voorzittersoverleg ook gebruiken. Zo creëer je gezamenlijk meerwaarde.

3 Omslag in houding bij alle betrokkenen vraagt eerst om nadruk op effectiviteit

De omslag van verzorgingsstaat naar participatieve samenleving vraagt niet alleen een omslag in denken, ook een omslag in houding van alle betrokkenen (minder opleggend enerzijds, minder eisend anderzijds, meer vormgeven aan medeverantwoordelijkheid vanuit meespraak/samenspraak), meer oog voor meerdere perspectieven. De uitdaging is om minder stellend, meer koerszoekend, vragend, met elkaar naar passende wegen te zoeken in dit participatieve landschap. Deelbelangen kunnen groepen in de samenleving verbinden, maar ook tot splijting in de samenleving leiden. Door op een eigentijdse manier vorm te geven aan 'het gesprek' met de samenleving en met de raden in het bijzonder, op onderdelen, juist nu er minder middelen zijn, kan er enorm veel sociaal cultureel kapitaal vrijkomen. De Wmo-Adviesraad adviseert het DB om het jaar 2011 te gebruiken om meer ervaring op te doen met deze nieuwe participatieve manier van werken met groepen in de samenleving. Op basis van deze ervaringen kan dan de effectiviteit onderzocht worden: 'wat werkt wel, wat werkt niet'.